

Óravázlat

Készítette: Juhász Judit, mesterképzés II. évfolyamos hallgató

Osztály: 10. Évfolyam

Az óra címe: Fenntarthatóság – Takarékosabban, hatékonyabban! – Fogyassz kevesebbet!

Idő	Az óra menete	Eszköz
1'	Jelentés	
2'	Az órai munka ismertetése a diákok számára A tanulók csoportokba rendeződve dolgozzák fel az óra témáját: Fogyassz kevesebbet!	
3-4'	Csoportok kialakítása - Online felületen, generátor által csoportokba rendezés: 5x5fő - A tanulók összerendeződnek a kijelölt csoportokba.	számítógép, projektor
5-18'	1 FEA – Újságcikk A tanulók a túlfogyasztás napjáról szóló cikket kapnak meg kinyomtatott formában. - A szöveg elolvasása után minden csoport ugyan azt a 2 kérdést kapja meg, melyeket egymás után kell megválaszolniuk. Minden megválaszolt kérdést ellenőrzés és közös megbeszélés követ. 1. kérdés: <i>Melyek lehetnek azok a társadalmi és gazdasági okok, amelyek a túlfogyasztást eredményezhetik?</i> A csoportok előre elkészített papírcédulákra írják fel egyesével a gondolataikat. - A feladat végeztével minden csoportból egy képviselő a táblához megy, és mágnes segítségével elhelyezi a papírcédulákat a megfelelő halmazba (Társadalmi okok/Gazdasági okok) - A halmazokban elhelyezett „gondolatokat” mindegyik csoport egyenként indokolja. Az osztály közösen gondolkodik és megbeszéli az eredményeket. Lehetséges válaszok: - túlnépesedés, pazarlás, profitorientált szemlélet, rövidtávú gondolkodás, problémakerülő attitűd, stb. - korszerűtlen technológia, fejlődő technológia, energia-igényes iparágak, olcsó előállítás, versenyképesség stb.	újságcikk, füzet, íróeszköz, papírcédulák, tábla, mágnes (esetleg ragasztógyurma)
19-29'	2. kérdés: <i>Miért lehet országonként eltérő a fogyasztás mértéke?</i> - Az újságcikk szövege mellé kapnak egy kiegészítő segédletet is. Minden csoport kap 1-1 laminált ábrát, melyen Luxemburg és Afganisztán fogyasztása látható. (A diagram az országok ökológiai lábnyomának mértékét mutatja 3 évenkénti időegységekben, míg a másik tengelyen leolvasható, hogy az adott értékeknek megfelelően, hány bolygónak a kapacitása lenne elegendő) - A csoportok feladata ugyanaz, mint az első kérdésnél.	újságcikk, laminált ábra, füzet, íróeszköz, tábla, földrajzi atlasz tematikus térképei: természetföldrajzi adottságok-éghajlat, növényzet; népsűrűség, arányszámok/mutatók alapján készített ábrázolások

	<p>További segítséget jelent nekik a táblára elkészített halmaz is. A két ország összehasonlításával értelmezik és magyarázatot adna a kérdésre.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A feladat elvégzéséhez a saját ismeretek megerősítéséhez, biztosításához a földrajzi atlasz használata is segítséget ad. - A gondolataikat szintén cédulákra írják, majd a feladat végeztével szintén két halmazba (jelen esetben a két ország példáján át) rendezik a gondolatokat. - A gondolatok megbeszélése szintén közösen történik. <p>Lehetséges válaszok: természeti adottságok (éghajlat, talajtípusok) társadalmi összetétel (kor, nem, munkavégző képesség) gazdasági háttér (vagyon, tőke, infrastruktúra) bel- és külpolitikai helyzet egészségügyi helyzet iskolázottság mértéke</p>	
30-35'	<p>Ráhangelődés a 2. feladathoz</p> <p>A tanulók a kiosztott tabletek segítségével egy online felületen kiszámolják az ökológiai lábnyomukat egy kalkulátor segítségével.</p>	tablet, internetelérés
36-44'	<p>2. FEA</p> <p><i>Hogyan lehetne változtatni a túlfogyasztáson és fenntarthatóbban élni?</i></p> <p><i>Milyen környezettudatos változtatásokat lehet tenni annak érdekében, hogy megóvjuk a Földünket?</i></p> <p>A csoportok 1-1 részterületre vonatkoztatva keresnek alternatív megoldásokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - energiahatékonyság - bevásárlás, háztartás - víztakarékosság - hulladékgazdálkodás - közlekedés <ul style="list-style-type: none"> - Az összegyűjtött megoldásokat a csoport képviselője ismerteti a többi csoporttal, ők a füzetbe lejegyzik a gondolatokat. 	füzet, íróeszköz
45'	<p>Házi feladat kijelölése</p> <p>Minden tanulónak kell készítenie egy tervezetet, hogy mi az a terület, amin ő is tudna változtatni, annak érdekében, hogy csökkentse az ökológiai lábnyomát és egy környezetkímélőbb életmódot alakítson ki.</p>	
45'	<p>Óra befejezése: felállás, teremrend</p>	

A túlfogyasztás napja

Idén az eddigi legkorábbi dátumra, augusztus 2-ára esik a túlfogyasztás napja, vagyis az emberiség alig több mint hét hónap alatt elhasználta a Föld egy évre elegendő erőforrásait. Mától a jövőnket használjuk el: úgy élünk, mintha 1,7 Föld állna rendelkezésünkre.

Tavaly ez a nap augusztus 8-án jött el, 1997-ben pedig még csak szeptember végére esett. Sőt, 1970-ben egészen december 23-áig sikerült húzni, vagyis akkor közel optimális volt természeti erőforrásaink felhasználásának mértéke.

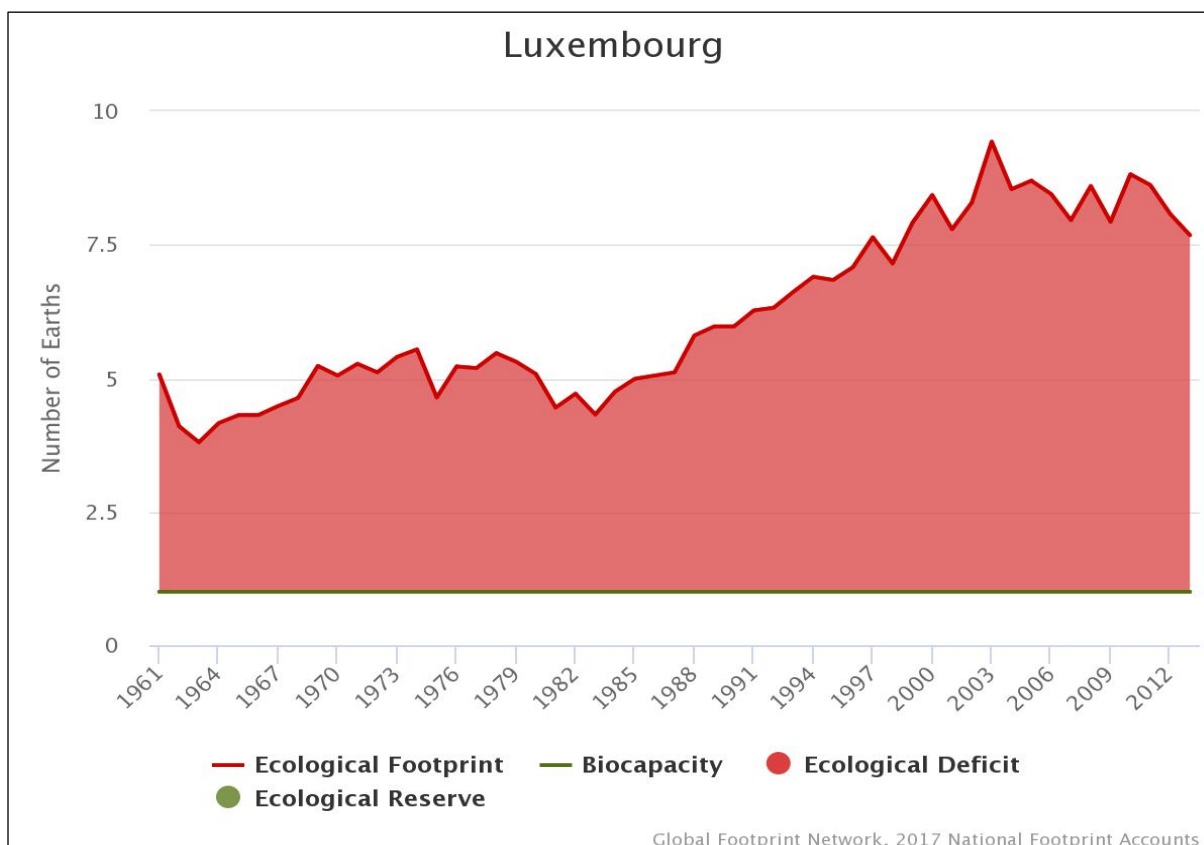
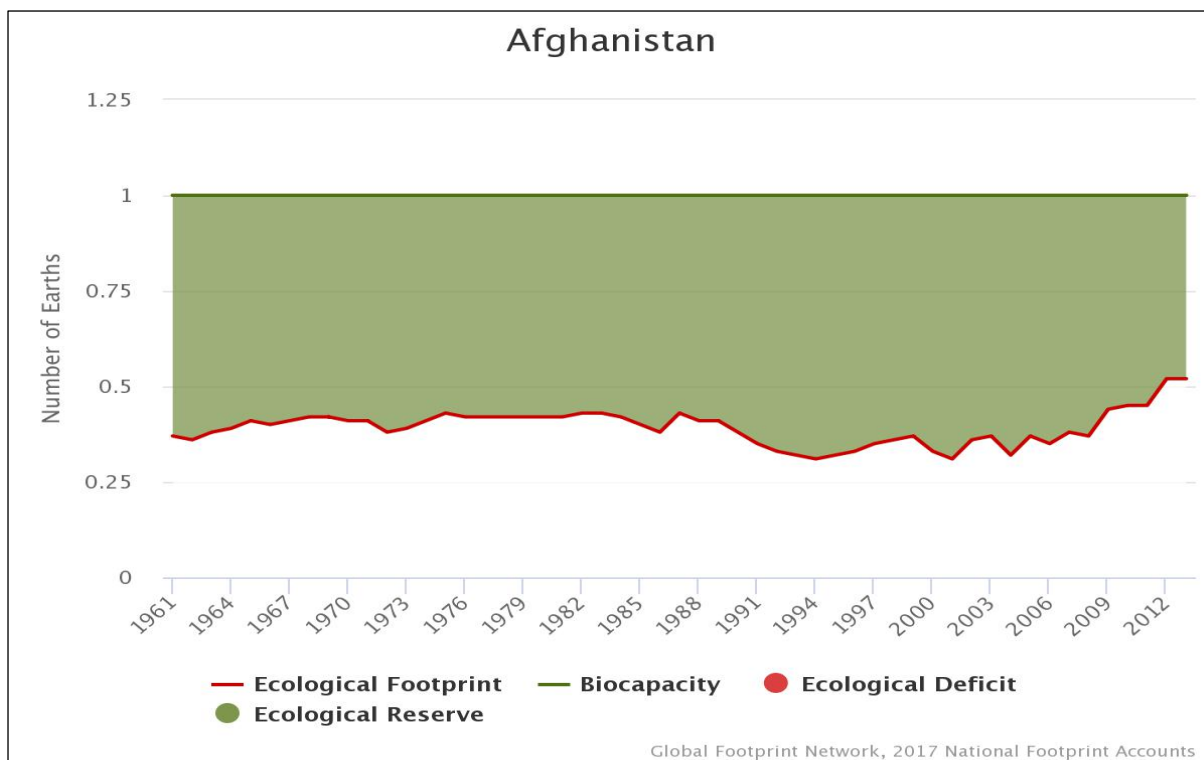
Ez a dátum egy jelképes nap: ezt követően a fogyasztásunk már az ökoszisztéma rovására megy, és jól mutatja, hogy az emberi tevékenység mekkora nyomást helyez a természetre” – mondta Antal Alexa, a WWF Magyarország kommunikációs vezetője.

Jelenleg ugyanis több szén-dioxidot bocsátunk ki a légkörbe, mint amennyit az óceánok és az erdők képesek elnyelni, valamint nagyobb mértékben halászunk és irtjuk ki erdeinket, mint ahogyan azok újratermelődni tudnának. Az emberi tevékenység aktuális szintjének fenntartása, valamint ilyen mértékű népesség- és fogyasztásnövekedés mellett annyi erőforrásra lenne szükségünk egy év alatt, amennyit 1,7 Föld tudna biztosítani – azonban csak ez az egy bolygó áll rendelkezésünkre.

Ez a globális átlag, a fogyasztás mértéke azonban országonként eltérő képet mutat: ha például a világ lakossága úgy élne, mint ahogy azt Ausztráliában teszik, akkor 5,4 Földre lenne szükségünk, az Egyesült Államok lakosainak életmódjával pedig 4,8 Földnyi erőforrást használnánk fel egy év leforgása során. A rekorder Luxemburgban ez a szám: 9,1! A legkisebb ökológiai lábnyom olyan országokban mutatható ki, mint Eritrea, Kelet-Timor, Haiti, Banglades vagy Afganisztán. A magyarországi adatokból az látszik, hogy mi is jóval túllépjük az ideális mértéket, hiszen ha mindenki úgy élne, mint a magyarok, akkor közel kettő(1,92) Földre lenne szükségünk.

„Az ökológiai túlfogyasztás természetesen csak korlátozott ideig lehetséges: egy idő után degradálódik a természeti környezetünk, sőt, jó eséllyel össze is omolhat. A túlfogyasztás világnapja egy rendkívül fontos emlékeztető! Arra hívja fel a figyelmünket, hogy egyéni, nemzeti és globális szinten is azonnali lépéseket kell tennünk: küzdenünk kell az éghajlatváltozás ellen, csökkentenünk kell fogyasztásunkat azért, hogy a biológiai sokféleség megdöbbentő mértékű csökkenését le tudjuk lassítani, az erdőket, az óceánokat, a vadvilágot és az édesvizeket meg kell óvnunk annak érdekében, hogy a fenntarthatóság útjára lépjünk” – hívta fel a figyelmet Antal Alexa.

Forrás: http://wwf.hu/egyeb-termeszetvedelem_/1/soha-nem-volt-meg-ilyen-koran-a-tulfogyasztas-vilagnapja (Utoljára elérhető: 2017.11.02.)

Forrás: <http://data.footprintnetwork.org/#/countryTrends?cn=5001&type=BCtot,EFctot>
 (Utoljára elérhető: 2017.11.02.)

Ezt az óravázlatot egy olyan feltételezett iskola 10 évfolyama számára készítettem, ahol már első pillanattól kezdve a környezettudatosságra nevelik a gyerekeket. Mindemellett

feltételeztem azt is, hogy a tanulók az OFI Földrajz 10. Kísérleti tankönyvet használják a tanév során és a VI. Fejezet – Fenntarthatóság, 1-3 leckéjéről szó esett már az előzőórán és rendelkeznek a bennük leírt fő ismeretekkel.

Az elkészült óra célja az, hogy a tanulók egy jelentős problémával a túlfogyasztással foglalkozzanak. A feladatok során a tanulók csoportosan dolgoznak, melynek jelen esetben a legnagyobb előnye az, hogy egy témát milyen sokféleképpen tudnak értelmezni a tanulók. A feladatok során a diákok a kérdések segítségével saját maguk formálják meg az új ismeretanyagot. A kérdések és a feladatok sorrendje egy logikai szálát építenek fel. Feltárják a környezeti alproblémákat, okokat keresve a kialakult helyzetre és választ keresnek arra, hogy miért lehet eltérő országonként a kialakult helyzet. A tanulóknak ez eddigi ismereteik alapján kell építkezniük a csoportmunka során. A második feladat előtti ráhangoló feladat rámutat arra, hogy milyen mértékben járulunk személyesen is hozzá a fogyasztás mértékéhez. Majd a 2. feladat során megoldásokat keresnek arra, hogyan lehetne ezt a helyzetet visszafordítani, az értékeket lecsökkenteni.

A házi feladat is szorosan kapcsolódik az óra utolsó feladatához, de itt már egyénileg kell elgondolkoznia a tanulóknak azon, hogy milyen lehetőségei vannak személyesen tenni a kialakult helyzet ellen. Egy másik alternatíva lehet az is, hogy egy-egy forgatókönyvet készíttetünk velük: Miként látod a Földet abban az esetben, ha a fogyasztás szintjét nem csökkentjük a Föld eltartó képességéhez képest? Illetve: Miként látod a Földet abban az esetben, ha a fogyasztás szintjét lecsökkentjük a Föld eltartó képességének megfelelően? Melyek azok a folyamatok, következmények melyek lejátszódnak a Földön? Hogyan viszonyul a társadalom a kialakult helyzethez?

Az óra kialakítása egy logikai gondolatmenet megalapozására épül. A kérdéseket tekintve átvezeti a tanulókat egy új ismeretanyagba az eddigi ismereteik felhasználásával egyetemben. Tehát egyben önálló gondolkodásra is készíti a tanulókat. A megválaszolandó kérdések előhívják a diákokban az eddigi tapasztalataikat a témakörből. Ezeket a csoportos feladatvégzésnek köszönhetően társaival megszerezhetik, esetleg vitában eldönthetik, hogy megfelelően illeszkedik-e az óra feladatkörébe, tananyagába.

Gondolkodási tevékenység szerint a kérdések következtető és oksági viszonyokra rámutató kérdések. Gondolkodási műveleteket tekintve pedig: megértési, analízáló és szintetizáló kérdések közé sorolhatók.